

Mercedes Oregi Arregi
Bergara, Gipuzkoa (1921)

Aurkibidea

Biografia

Mojetan ibili zen eskolan 14 urtera arte, gerra etorri arte. 15 urterekin fabrikan hasi zen lanean eta 12 urte egin zituen bertan. Gero etxeko tailerrean ere ibili zen, baina azkenean ahizparekin batera denda jarri zuen eta hantxe egin zuen lan jubilatuta arte. Kanturako zaletasun handia zuten anai-arreba guztiek.

Zintak

BER-228

- **Proiektua:** Dialektologia-EHU
- **Elkarrizketatzailea(k):** Oregi, Irune
- **Data:** 2001-01-01
- **Iraupena:** 47 min
- **Euskarria:** Audio Analog
- **Kodifikatzailea:** Etxeberria, Eider
- **Transkribatzailea(k):** Etxeberria, Eider
- **Emalea:** Zuazo Zelaieta, Koldo

Pasarteak

1. Adarjotzea herriko gizajoari auzolanetan

- **Erref:** BER-228/004
- **Iraupena:** 0:01:15. **Hasi:** 00:03:44. **Bukatu:** 00:04:59

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Auzokoen arteko harremana

Laburpena:

Auzolanak zer ziren azaltzen du. Mutil gizajo bati (Nikolas) adarra jo zioteneko pasadizoa kontatzen du.

2. Biografia laburra

- **Erref:** BER-228/007
- **Iraupena:** 0:01:03. **Hasi:** 00:08:27. **Bukatu:** 00:09:30

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Lanbideak » Negozioak, dendak

Laburpena:

Eskolan mojetan ibilia. Eta gerra ostean eskolarik ez zuen izan. Fabrikara joan zen lanera, 12 urte egin zuen han lan. Gero etxeko tailerrean ibili zen lanean, eta azkenik, dendari jubilatuta arte.

3. Erdaraz noiz ikasi zuten

- **Erref:** BER-228/008
- **Iraupena:** 0:00:45. **Hasi:** 00:09:30. **Bukatu:** 00:10:15

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen egoera

Laburpena:

Dena euskaraz egiten zuten. Eta euskaraz kalean ikasiko zuen nahi gabe.

4. Irratia eta telebista

- **Erref:** BER-228/009
- **Iraupena:** 0:01:36. **Hasi:** 00:10:15. **Bukatu:** 00:11:51

Gaia(k):

- Kultura » Aisia » Hedabideak » Irratia
- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Aparatuak, objektuak

Laburpena:

<p>Irratia izan zuten etxean, baina berandu samar iritsi zen. Udako egunetan, okindegira joaten ziren irratia entzutera: Radio Andorra. Telebista oso berandu ekarri zuten etxera.</p>

5. Irratia entzuteko tirabirak

- **Erref:** BER-228/010
- **Iraupena:** 0:01:28. **Hasi:** 00:11:51. **Bukatu:** 00:13:19

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Kultura » Aisia » Hedabideak » Irratia

Laburpena:

<p>Irratia gustura entzuten zuten. Etxeko bakoitzak zer programa zuen gustukoen azaltzen du. Zer tirabira izaten zituzten programak aukeratzeko garaian. Kantuak asko gustatzen zitzaizkien. Kantupaperak denak erosten zituzten. Anai-arreba guztiek abesten zuten gustura, baita dantzatu ere.</p>

Transkripzioa

- Ta telebisiñua? Berandua ekarriko ziñuen?
- Telebisiñua? Berandu. Oso oso berandu, ekarri. Gero radiua ekarri giñuan e? Geuk be e? Eta radiua entzuten, ba bai, gustatzen jakun. Ta guri gustatzen jakun ba kantuak eta hola. Gure aittai gustatzen jakon telediaixuak eta hola, notiziak. Eta beti hasarre ibiltzen giñan, hasarre ibiltzen giñan, notizien orduen ixilik ixiltzeko, bueno [...], "ixilik egon zaittezte, puskatian sikiera!". Ta beti hola jarduten zan gure aittekin jarduten zeban. Guri, berriz, haura ez jakun interesatzen, notiziak eta hola, horrek kontu horrek ba ez. Bai ba, bakizu, gerrako kontua edo bata edo beste, guri ez zoskun inporta izaten holako kontu horrek. Gu, ba, bestela. Kantuak eta bai. Kantu asko ikasten giñuan. Kantu asko. Etorten zien kitarria jotzen ta hola, itsuek eta hola kitarria jotzen eta, guk kantupapelak (saldu eitten zittuen) danak erosi. Kantu-papel danak erosi, eta beti etxian kantuan, beti kantuan. Beti etxian, beti, asko kantatzen gustatzen jakun asko kantatzia. Anai-arreba danoi e? Danoi. Gu lanian etxian taillarrian igual lanian eta bueno, kantatzen giñuan asko. Eta gaiñea duo ta dana eitten giñuan e? Bai, oso kantarixak giñan, ta dantzarixak be bai. Gu hortan, hortan e... bastante, gustatzen jakun asko.

6. Aisialdia: zinea eta dantza

- **Erref:** BER-228/011
- **Iraupena:** 0:00:42. **Hasi:** 00:13:19. **Bukatu:** 00:14:01

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Gaztetako ibilerak
- Aisia » Kultura » Zinema

Laburpena:

Zinera ere dezente joaten ziren, baina nahiago herriko plazan dantzatu. Gero paseatu egiten zuten. Hori jaietan. Asteazehar lan.

7. Denbora librea umetan

- **Erref:** BER-228/012
- **Iraupena:** 0:01:06. **Hasi:** 00:14:01. **Bukatu:** 00:15:07

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Eliza giroko ospakizunak

Laburpena:

Elizara askotan joaten ziren. Denbora librean zer egiten zuten, eta zer jolasetan ibiltzen ziren azaltzen du.

8. Aisialdia gaztetan: musika eta txangoak

- **Erref:** BER-228/013
- **Iraupena:** 0:01:28. **Hasi:** 00:15:07. **Bukatu:** 00:16:35

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Gaztetako ibilerak
- Aisia » Kultura » Musika

Laburpena:

Pixka bat hazi zirenean, musikara joaten hasi ziren, eta txangoak egiten zituzten. Txango horietako ibilbide bat, eta biderako eramandako janaria deskribatzen du.

9. Maiatzeko loreak

- **Erref:** BER-228/014
- **Iraupena:** 0:01:22. **Hasi:** 00:16:35. **Bukatu:** 00:17:57

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Umetako kontuak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Eliza giroko ospakizunak

Laburpena:

<p>Maiatzeko loreak zer ziren azaltzen du. Elizan nola esertzen ziren, eta zer bihurrikeria egiten zituzten kontatzen du.</p>

10. Gaur egungo eta orduko umeen arteko aldeak

- **Erref:** BER-228/015
- **Iraupena:** 0:01:20. **Hasi:** 00:17:57. **Bukatu:** 00:19:17

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak
- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko zereginak
- Iritziak » Antzinako bizimoduari buruzkoak

Laburpena:

Lehenago mutikoen jolasak eta gaurkoenak ez dira berdinak. Gaur egun umeak beti ikasten, baina garai haietan ez. Etxeko zereginak lehen neskek egiten zituzten. Baina gaur egun ez dago alderik mutilen eta nesken artean.

Transkripzioa

- Orduko mutikuak oinguen beste modu bateko jolasak eta zeuzken,

diferente. Oso diferenteia zan. Oinguan aldian diferente. Oin estudixua ta, bueno, ez dauke kasi jolasteko gogo, astirik be ez. Porke batian juaten die dibujura; hurrengo musikara; hurrengo, berriz, dantzara; eta horrek danak. Oin, eskolatik erten eta hori. Baiña orduan ez. Orduan eskolatik erten ezkerio elizara, funziñua baldin bazeuan, elizara. Ta bestela, ba, libre. Etxian lana baldin bazeuan, edo galtzak errepasatzia, edo holako, edo afaixa gertatzia edo... familixa haundixa izan ezkerio, gure moduan, ba bueno, ba lagundu ein bihar, ta orduan izeten zan, ba, patatak zurittu, edo gaberako, porru-patatak edo ipini biher bazien, ba horrek lan horrek. Zaharrenak izan ezkerio etxian, txarrena hoixe. Harrapatzen giñuzten beti. Ta geo atzetik mutillak, ba mutillei ezebez. Haek beti libre. Baiña neskak izan exkerio, beti zeoze ein ein bihar. Neskak ez zeuken hainbeste libertade; mutillak gehixao. Oin, oin berdin da. Ba, ez da[kit]... bueno, berdin oin be ez dakit, baiña bastante, baiña lehen , lehen etxekolanak neskendako. Etxekolanak neskendako. Hori seguru.

11. Pazkoak: otordua

- **Erref:** BER-228/016
- **Iraupena:** 0:01:11. **Hasi:** 00:19:17. **Bukatu:** 00:20:28

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa
- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Eliza giroko ospakizunak

Laburpena:

Pazkoak nolakoak izaten ziren azaltzen du: familia nola elkartzen zen, janaria nola prestatzen zen, amari nola laguntzen zioten sukaldean...

12. Pazkoak: aisialdia

- **Erref:** BER-228/018
- **Iraupena:** 0:01:38. **Hasi:** 00:21:54. **Bukatu:** 00:23:32

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Eliza giroko ospakizunak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Gaztetako ibilerak
- Aisia » Kultura » Dantza

Laburpena:

Pazkoan, amari lagundu, afaldu, eta gauean musikara joaten ziren. Pazkoak zirelako, denbora gehiago gelditzen uzten zien. Barraketan ibiltzen ziren. Zer barraka egoten ziren, eta nola ordaintzen zuten azaltzen du.

13. San Martzialak

- **Erref:** BER-228/020
- **Iraupena:** 0:00:52. **Hasi:** 00:23:32. **Bukatu:** 00:24:24

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Gaztetako ibilerak

Laburpena:

San Martzialetan nola eramaten zuten janaria azaltzen du. Edaria erosi, eta dantzan egiten zuten: trikitia eta lotutako dantza.

14. Dantza lotua=bekatua

- **Erref:** BER-228/021
- **Iraupena:** 0:00:49. **Hasi:** 00:24:24. **Bukatu:** 00:25:13

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren jarrera

Laburpena:

Lotutako dantza bekatua zen, eta gero konfesatu egin behar izaten zen. Baina, hala ere, beraiek egiten zuten lotutako dantza.

15. Bergarako banda dantzetan

- **Erref:** BER-228/022
- **Iraupena:** 0:00:45. **Hasi:** 00:25:13. **Bukatu:** 00:25:58

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Gaztetako ibilerak
- Aisia » Kultura » Musika

Laburpena:

Begarako bandaren bilakaerari buruz hitz egiten du, eta dantzak nola bukatzen ziren azaltzen du.

16. Oporrak Donostian (I): Intxaurrondon

- **Erref:** BER-228/025
- **Iraupena:** 0:02:00. **Hasi:** 00:28:11. **Bukatu:** 00:30:11

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdota, kontakizunak
- Aisia » Oporrak

Laburpena:

Donostiara oporretan joan zireneko pasadizoak kontatzen ditu: Intxaurrondon etxera itzultzeko autobusik gabe gelditu zireneko gaua.

Transkripzioa

- Guk be gaztetan ondo pasatzen giñuan e? Ba, ondo... Donostiara be batzutan juaten giñan, noizian behin, ta bueno. Zortzi, dirua botata zeukogun, ta zortzi egun pasatzera jua giñan Donostiara, ta bueno, ondo ibi[ltzen], ondo pasatzen giñuan, pasau giñuan bonba. Erromeixa, han be erromeixak eta. Ta jua giñan Intxaurrondora batian, egun baten, lehenguan esan notsun hori. Eta han dantzan egin, autobusian jua giñan, baiña gero honunzko autobusik ez zekogun bueltarako. Eta Intxaurrondo urrin eitten da zentrotik Donostiatik. Eta gu genden "calle San Martín".
- (Ahizpa) Kendizu hori, eskua.
- Gu genden "calle San Martín". Eta bueno, ein giñuan dantzaldi bat eta,

bueno bastante denbora, ta geo gaban etxeako, gero ez zeukogun ezer etortzeko, eta gu danok oiñez. Ta hasi giñan etortzen. Lau lagun edo, bost edo giñan. Eta bagatoz goititik behera, ta auto bat geldittu jakun bidian eta esan zoskuen “baiña ze, zuek ze zabizte hamen? Ordu honetan, ze, nora zoiazte?” ta, “ba, oin etxea. Eta ze, ba ez dao konbinaziñoik, ez zeuan, ta ba bueno, oiñez”. Ta “bueno, bueno, sartu zaittezte”. Eurak jeitsi kotxetik, eta gu sartu kotxian, eta eurak oiñez, eta gu etorri giñan Donostiara. Bajau giñan Donos(tian), behian, kalle San Martiñea allau, eta bestiak ez dakit ze kaletan zeren, eta jua giñan etxera eta ate guztiak itxitta. Eta gero, ba dihar ein biher, eta lelengo zera, serenuai. Serenuak eukitzen zeban atian giltzia. Serenuai dihar ein bihar, ta serenuan billa, bueno, ibili giñan... pasau giñuan puska bat, larrittasun puska bat be bai e? Ta gero, etxera jua giñanian, ba tia hasarre... bueno...

17. Oporrak Donostian (II): irlara barkuan

- **Erref:** BER-228/026
- **Iraupena:** 0:00:43. **Hasi:** 00:30:11. **Bukatu:** 00:30:54

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak
- Aisia » Oporrak

Laburpena:

Donostian, irlara joateko barkua hartu zuteneko eguna kontatzen du.

18. Herria vs hiria

- **Erref:** BER-228/027
- **Iraupena:** 0:01:29. **Hasi:** 00:30:54. **Bukatu:** 00:32:23

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Herriaren nortasuna
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Gaztetako ibilerak

Laburpena:

<p>Herrian ohitura handia zegoen gauez irteteko, baina Donostian ez. Donostian, hala ere, herriko bizimodua egiten zuten. Dantzaleku batera joan ziren, eta dantzari nola egiten zuten eta nola ikasi zuten azaltzen du.</p>

19. Teileria

- **Erref:** BER-228/028
- **Iraupena:** 0:01:33. **Hasi:** 00:32:23. **Bukatu:** 00:33:56

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Eliza giroko ospakizunak
- Aisia » Oporrak
- Lanbideak » Etxeginak

Laburpena:

Teileria asko joaten ziren. Hara noiz joaten ziren, eta zenbat denbora egoten ziren han azaltzen du.

20. Zer jantzi eramaten zituzten

- **Erref:** BER-228/030
- **Iraupena:** 0:02:31. **Hasi:** 00:36:42. **Bukatu:** 00:39:13

Gaia(k):

- Lanbideak » Neskameak
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

<p>Dotore ibiltzen ziren. Amak josten zien arropa. Izeba eta beste ezagun bat inude ibiltzen ziren Bilbon, eta oso dotoreak ziren biak. Inudeen janzkera deskribatzen du. Inudeek bidalitako arropa nola aprobetxatzen zuten azaltzen du. Arropak luzitu egiten zituzten gainera.</p>

Transkripzioa

- Bueno, zuek dotore ibiltzen ziñaten ez?
- Dotore?
- Hola entzun dot.
- Bai, gure amak ahalegiña eitten zeban gu dotore ibiltzen. Berak josten zoskun erropa guztiak. Oin be esaten doskue e? dotore ibiltzen giñala. Gu dotoriak giñala esaten doskue. Bai, erropak, gure aman aizta bat egon zan iñude. Eta harek bialtzen zotsen...
- Nun egon zan?
- Bilbon. Zeuzken bikixak. Horrek Bilboko horrek, e? Eta juañ zien iñude bi: bat gure tia, eta beste basarriko andra bat. Eta zien oso altak eta oso emakume dotoriak zien bixak, e? Eta ibiltzen zian iñude jantzitta. Lehen iñudiak ibiltzen zien holako paiñolutxo bat hola zerian, belarritako haundixekin, amantala zurixa, eta jantzixak edo zeuzkan dotore. Eta zelan zien bikixak, bi ibiltzen zien. Eta esaten zaben, gure amak esaten zeban, esaten zebala asko, atenziño haundixa emoten zebela Bilbon bi iñude horrek, bi emakume horrek. Oso dotoriak zien. Eta gero gure tiana,ba haundi endda edo... ez dakit, gaztetan edo hil ein zan. Ta gero bestia ez. Baiña hari be bialtzen zotsen erropak, eta gure tiei be bai, bixei. Eta gure tiak, ba amak zeuzkan ... Gero be bai, e? Iñudetztatikan etorri ta gero be, bialtzen, segitzen zebeñ erropa bialtzen. Haren erropak. Eta gure lengusiña horrek, ba, erropak asko eukitzen zittuen; eta gure amak ekartzen zittuan gure tiak gure amai erropak arreglatzeko. Ta gure amak arreglatzen zotsan berandako. Beran alabiandako, ezta? Gure lengusiñiendako, gaztenandako, e? Gaztenandako. Eta gero harek, txikiagi eitten jakonian, neretako. Eta nei txiki eitten jatenien, beste horren, Maria Pilarren, horrendako. Beste Maria Pilarrendako. Beste nere aiztiandako. Eta bueno, baiña erropak onak, oso erropa onak. Gero beste teladunak, oso onak. Gure amak ba beti arreglau eitten zittuan, ta ondo. Ta beste horrek basarriko horrek, etortzen zien bezela janzten zittuen, eta bueno, harek, harek ez zebeñ bape hola... baiña guk, itxuria, ba luzidu eitten... ez dakit, ni ez naiz akordatzen asko, baiña esaten dabe, esaten zaben, oso dotore jositta ta ondo erabiltzen giñuzela guk erropak.

21. Komunioko soinekoak

- **Erref:** BER-228/031
- **Iraupena:** 0:01:13. **Hasi:** 00:39:13. **Bukatu:** 00:40:26

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Eliza giroko ospakizunak
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak
- Lanbideak » Sastreak, jostunak

Laburpena:

Amak josteko afizio handia zuen. Komunioko soinekoak ere josi zituen. Soinekoak deskribatzen du. Mutilentzako ere egiten zuen amak arropa. Ama jostun artetsua zen.

22. Amak arropa egiteko zuen trebetasuna

- **Erref:** BER-228/032
- **Iraupena:** 0:01:13. **Hasi:** 00:40:26. **Bukatu:** 00:41:39

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak
- Ekonomia eta industria » Lantegiak

Laburpena:

Askotan amak bi soineko berdin josten zituen. Mutilentzako ere egiten zituen arropa. Puntua ere egiten zuen. Puntua egiteko ideiak nondik ateratzen zituen azaltzen du. Ama jostun artetsua eta sukaldari ona zen.

23. Ekonomia

- **Erref:** BER-228/033
- **Iraupena:** 0:01:03. **Hasi:** 00:41:39. **Bukatu:** 00:42:42

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko zereginak

Laburpena:

<p>Ekonomia nola erabiltzen zen azaltzen du. Horregatik ezin izaten zuten kalera horrenbeste irten.</p>

Transkripzioa

- Ta gero ba, lanak eitteko, ostian bazkaixa, edo patatak zurittu, edo sua ein, orduan sua be ein bihar izeten zan, txiribirixak ekarri, harrikatzakin, eta astillekin, eta hola. Ekonomia. Eta klaro, orduan, oingo moduan "ra!" entxufia ipinitta ez zauan. Ein ein bihar izeten zan sua, ta klaro, gu eskolatik juaten giñanian etxera be, ba, lagundu ein bihar izeten jakon. Guri ez jakun gustatzen, hasarretu eitten giñan. Lagunak etortzen jakun atera diarka, eta karo, guk batian ganbarara juan, handik zea ekarri, astillak ekarri, sua ein, eta horrek danak ein arte, ezin erten. Eta gure lagunak, berriz, bi aizta zien bakarrik, eta etxian lanik be ez zebe eukitzen. Josteik be ez zebe eitten ta ezebez. Eta beti guri diarka. Ta guk ezin izaten giñuan erten hainbeste. Bo, oin ez daukat damuik, e? Ez jat bape damutzen, baiña orduan hasarretu eitten giñan. Beti hasarretuta. Beti lanian, eta beti ez dakit zer, eta beti hasarre ibiltzen giñan.

24. Oporretan garia jotzera

- **Erref:** BER-228/034

• **Iraupena:** 0:01:29. **Hasi:** 00:42:42. **Bukatu:** 00:44:11

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak
- Aisia » Oporrak

Laburpena:

Oporretan nora joaten ziren, eta zer lan egiten zituzten han. Trukean ogitartekoa eta ardoa ematen zizkieten. Anaia mareatu zeneko pasadizoa kontatzen du. Oporretara joaten ziren beste leku batzuk ere aipatzen ditu.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

2025-12-04

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkartea

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com